

KATEDRA ARCHEOLOGIE UHK
POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI

Autor: **Kristýna Šírová**

Titul: **Hrazené rovinné areály pozdní doby halštatské a doby laténské v Čechách a možnosti jejich interpretace**

Rok: **2016**

Počet stran (příloh): 55 (vlastní text), 5 strany bibliografie, CD s tabulkami, 18 str. obrazových a tabelárních příloh

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Mangel, PhD.

Vyjádření:

Předložené práce se zabývá problematikou hrazených rovinných areálů (Herrenhöfe, dvorce, Viereckschanzen) z průběhu období Ha D2-3 až LT D1 známých z českého sídlištního prostředí. Jejím smyslem bylo u jednotlivých typů ohrazení sledovat a porovnat různé krajinné a formální aspekty, včetně specifických nálezových kategorií uvnitř nálezového fondu vypovídajících o způsobu využívání uvedeného typu areálů.

V úvodních kapitolách je čtenář obeznámen s tématem práce, s jejím chronologickým a geografickým záběrem, se základy laténské chronologie, s cílem a metodikou práce. Zařazena zde je i kritika pramenů, v níž autorka výstižně popisuje jednotlivé negativní aspekty ovlivňující poznání studovaného fenoménu. Je ovšem škoda, že z této kritiky nejsou vyvozeny důsledky pro další práci (např. rozčlenění zkoumaných areálů podle míry dostupných dat aj.). Pozitivně lze hodnotit začlenění kapitoly, v níž jsou obsahově vymezeny některé specifické pojmy, s nimiž autorka zásadním způsobem pracuje v následujícím textu (jako např. fortifikace, typy zástavby, prestižní předměty aj.) Jednotlivé definice by ovšem mohly a měly být doplněny (alespoň v některých případech) odpovídajícími citacemi (např. prestižní předměty, doklady specializované výroby, různé krajinné typy).

Následující kapitoly jsou věnovány dějinám bádání a definicím jednotlivých základních typů hrazených areálů. Kapitola je logicky rozdělena na podkapitolu mapující dějiny bádání v oblasti Německa, které mělo pro poznání obou hlavní typů hrazených areálů zásadní význam, a na podkapitolu věnovanou jejich poznání v Čechách. Ocenit je potřeba zejména studentčinu snahu, o co možná nejhlubší proniknutí do problematiky, které se neobešlo bez studia početné zahraniční literatury. Tyto kapitoly pak poskytují ucelený a plastický obraz vývoje poznání i postupného vývoje interpretací jednotlivých typů hrazených areálů a vytvářejí tak solidní východiska pro další práci.

V dalším textu je přistoupeno již k samotné analýze vybraných aspektů hrazených areálů, které byly rámcově uvedeny již v kapitole o metodě. Sledováno je krajinné umístění, forma ohrazení, různé formy sídlištní zástavby, rozloha areálů, zastoupení prestižních či jiných předmětů a dokladů specializované výroby. V některých případech se zde nelze ubránit dojmu, že jednotlivé aspekty byly analyzovány zcela mechanicky, bez hlubšího zamyšlení nad tím, jaké otázky jsou jimi řešeny. V této kapitole navíc narážíme hned na několik vážnějších problémů:

- práce postrádá soupis, v němž by byly shromážděny veškeré relevantní údaje k jednotlivým hodnoceným areálům; data jsou sice v omezené formě prezentována v tabulkách na CD, v tomto případě se ovšem jedná spíše o jakousi

analytickou pomůcku, nikoli o databázi jako takovou. Autorka situaci řeší tak, že v jednotlivých analýzách vždy nejprve představí jednotlivé lokality z konkrétních hledisek, a posléze provede stručné shrnutí. Tento postup se jeví jako poměrně nepřehledný. Celá analýza navíc působí poněkud nevyváženým a neorganizovaným dojmem.

- volené analýzy přímo vybízejí k užití různých forem grafů, které by výrazně usnadnily orientaci v problematice a výsledky zpřehlednily. V celé práci je ovšem použit graf pouze jediný, který navíc není s textem provázán
- jako nevhodné se s ohledem na nízkou frekvenci dat (celkem bylo analyzováno 19 areálů) jeví v několika případech použité procentuální vyjádření zastoupení určitých znaků
- minimálně u části sledovaných aspektů (zejména např. zástavby, typu ohrazení) se ukazuje potřeba jasné definice jednotlivých zjištěných forem; obecně by bylo vhodné veškeré sledované charakteristiky jasně a jednoznačně definovat a k jejich popisu využít metodu formalizované deskripce
- mezi prestižní předměty jsou řazeny též běžné šperky (spony, náramky, korálky aj.), které nelze celkově, bez hlubšího rozčlenění pokládat za doklady vyššího sociálního statutu areálu; to samé platí např. i o mlýncích tzv. řeckého typu, u nichž rozhodně nejde o importy

Následující diskuse je jakousi syntézou získaných informací. Pro jednotlivé hlavní typy hrazených areálů jsou zde stanoveny základní charakteristiky. Lokality typu Herrenhöfe zde jsou členěny do skupin dle topografických vlastností, formy ohrazení, přítomnosti/absence importů a prestižních předmětů a rozlohy ohrazené plochy, případně jsou formulovány znaky, které jsou všem zjištěným areálům společné. Zbylé kategorie areálů obdobné členění nedovolují, jsou tedy logicky pouze obecně charakterizovány. Určité rozdíly vyplývající ze srovnání nálezového fondu z areálů typu Viereckschanze a Herrenhöfe mohou být důsledkem stavu poznání; odlišnosti v topografii pak mohou odrážet rozdílnou geografii rozšíření jednotlivých kategorií areálů. Závěrečné úvahy se zaměřují na otázky interpretace jednotlivých typů ohrazení. Herrenhöfy autorka interpretuje jako hospodářsky soběstačné rezidenční jednotky; u Viereckschanzí vedle funkce rezidenční nevyklučuje ani dílčí využití k sakrálním či dalším účelům. Souhlasí tak s pohledy formulovanými již v minulosti jinými badateli, podotýká ovšem, že stav poznání hrazených areálů v Čechách je pro řešení takových otázek značně limitující. Na škodu je v této části zejména to, že teprve zde je řešena základní otázka příslušnosti některých problematických areálů do kategorie pozdně halštatských a laténských ohrazení (Kokrdov, Praha-Hloubětín). S těmito problémy se totiž autorka měla vypořádat již v rámci kritiky pramenů.

Celkově má práce logickou strukturu. Autorka povětšinou správně cituje. v práci se vyskytují občasně pravopisné a zejména stylistické prohřešky, které činí text místy hůře srozumitelným. V práci se někdy objevuje ne zcela přesná terminologie (např. rituální aktivity spíše než církevní; specializovaná, ne speciální výroba; puklice, nikoli hlavice štítu; ohrazení, nikoli fortifikace aj.)

Závěrem lze konstatovat, že autorka věnovala značné úsilí teoretické přípravě a studiu fenoménu ohrazených areálů v době železné. Samotný sběr dat, jejich analýza a vyhodnocení je ovšem zatíženo řadou problémů a nepřesností, které lze přičítat zejména chvatné práci, a které negativně ovlivňují její celkové vyznění. Výsledek proto hodnotím známkou D.

Datum: 8. 7. 2016

Mgr. Tomáš Mangel, PhD.